

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Факультет гідрометеорології і екології

Кафедра екології та охорони довкілля

Силабус навчальної дисципліни

«Оцінка корисних властивостей природних систем»

(обов'язкова)

Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Галузь знань :	Е Природничі науки, математика та статистика
Спеціальність :	Е2 Екологія
Освітньо-наукова програма:	Екологія та охорона навколишнього середовища
Обсяг:	4 кредити ЄКТС, 120 годин
Семестр, рік	2 семестр, I рік навчання
Дні, час, місце	вул. Львівська, 15, НЛК №2, за розкладом
Викладач	Сафранов Тамерлан Абісалович, доктор геолого-мінералогічних наук, професор, професор кафедри екології та охорони довкілля
Контактний телефон:	+38 (067) 484-02-64
E-mail	safranov@ukr.net
Робоче місце:	вул. Львівська, 15, НЛК №2, кафедра екології та охорони довкілля, каб. 414
Консультації:	вул. Львівська, 15, НЛК №2, кафедра екології та охорони довкілля, каб. 414, щотижнево за розкладом

Комунікація

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися через вказані адреси електронної пошти та очні зустрічі на консультаціях.

Анотація курсу

Визначення екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем та їх класифікація. Можливості використання екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем) та проблема їх монетизації. Особливості екосистемних послуг (корисних властивостей) різних природно-ландшафтних комплексів.

Пререквізити курсу – дисципліни у межах освітньої програми підготовки магістрів зі спеціальності Е2 Екологія: «Системний аналіз якості навколишнього середовища», «Проблеми екологічної освіти» тощо.

Постреквізити курсу – «Сталий розвиток регіонів та управління ризиками», виконання КРМ.

Мета курсу – ознайомлення здобувачів з визначенням понять «екосистемні послуги» і «корисні властивості природних систем», принципами їх класифікації, можливостями використання і монетизації, а також їх особливостями на прикладі певних природних систем України.

Завданням дисципліни є отримання знань щодо концепції екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем), навичок їх використання та економічної оцінки.

Очікувані результати.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

- *знати*: основні уявлення щодо концепції екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем), можливостей їх використання та економічної оцінки;
- *вміти*: виконувати дослідження в сфері оцінки екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем), їх класифікації та монетизації на прикладі конкретних природно-ландшафтних комплексів.

Опис курсу

Форми і методи навчання

Дисципліна «Оцінка корисних властивостей природних систем» буде викладений у формі лекцій (24 год. – денна форма навчання, 8 год. – заочна форма навчання) та семінарських занять (12 год. – денна форма навчання, 4 год. – заочна форма навчання), організації самостійної роботи здобувачів (84 год. – денна форма навчання, 108 год. – заочна форма навчання).

При вивченні навчальної дисципліни «Оцінка корисних властивостей природних систем» застосовуються словесний, наочний, практичний методи навчання: читання лекції, пояснення, робота з навчальною літературою, індивідуальні консультації.

Словесні та наочні методи навчання – це лекційні та семінарські заняття, опитування, консультування, мультимедійні презентації.

Практичні методи – це опрацювання завдань до семінарських занять, обговорення практичного застосування теоретичного матеріалу при виконанні окремих розділів кваліфікаційної роботи магістра.

Колективне опрацювання завдань – колективне обговорення результатів проведення семінарських занять, дискусії щодо проблемних питань та результатів самостійної роботи.

Для розв'язання навчально-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція-пояснення, бесіда, контроль, самоконтроль, взаємоконтроль і т. п.).

Основні форми (методи) проведення занять – це різні типи лекцій, а також семінарські заняття – теоретичне обговорення питань, дискусія, співбесіда, презентація результатів.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Визначення екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем) та їх класифікація

Тема 1. Визначення екосистемних послуг і корисних властивостей природних систем.

Поняття «екосистемні послуги». Поняття «корисні властивості природних систем».

Тема 2. Принципи класифікації екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем).

Огляд підходів до принципів класифікації екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем).

Змістовий модуль 2. Можливості використання екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем) та проблема їх монетизації

Тема 3. Типи екосистемних послуг.

Особливості типів екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем) та можливості їх використання.

Тема 4. Монетизація екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем).

Проблеми економічної оцінки різних типів екосистемних послуг (корисних властивостей природних систем).

Змістовий модуль 3. Особливості екосистемних послуг (корисних властивостей) різних природно-ландшафтних комплексів

Тема 5. Особливості екосистемних послуг (корисних властивостей) прибережної зони Північно-Західного Причорномор'я.

Оцінка екосистемних послуг (корисних властивостей) прибережної зони Північно-Західного Причорномор'я. Можливості їх використання та фактори, які обмежують їх використання.

Тема 6. Особливості екосистемних послуг (корисних властивостей) водно-болотних угідь узбережжя Північно-Західного Причорномор'я.

Оцінка екосистемних послуг (корисних властивостей) водно-болотних угідь прибережної зони Північно-Західного Причорномор'я. Можливості їх використання та фактори, які обмежують їх використання.

Тема 7. Особливості екосистемних послуг (корисних властивостей) лісів України.

Оцінка екосистемних послуг (корисних властивостей) лісів України. Можливості їх використання та фактори, які обмежують їх використання.

Перелік рекомендованої літератури

Основна

1. Соловій І.П. Концепція плати за послуги екосистем: світовий досвід і перспективи її впровадження у лісовому секторі. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nplanu_2016_14_38.
2. Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services - IPBES. Values Assessment Summary for Policymakers. 2023. URL: <https://ipbes.net/values-assessment>.
3. Василюк О., Ільмінська Л. Екосистемні послуги: огляд. URL: https://uncg.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/EcoPosluga_web_new.pdf.
4. Концептуальні засади державної політики і законодавства про екосистемні послуги». URL: https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/_____Ekosystemni-poslugy_Kruglyj-stil-11lyutogo_Prezentatsiya-proektu-kontseptsii.pdf.

Додаткова

1. Сафранов Т.А. Корисні властивості природних систем прибережної зони Північно-Західного Причорномор'я. Український гідрометерологічний журнал. 2023. №31. С. 55 – 68.
2. Сафранов Т.А., Чугай А.В., Ільїна В.Г. Екосистемні послуги водно-болотних угідь Одеської області. Вісник Уманського національного університету садівництва. 2023. № 1. С. 85 – 93.
3. Водно-болотні угіддя України. Довідник / Під ред. Марушевського Г.Б., Жарук І.С. Київ: Чорноморська програма Ветландс Інтернешнл, 2006. 312 с.

Оцінювання

Методи поточного контролю: здійснюється шляхом опитування під час лекційних та семінарських занять.

Підсумковий контроль: залік.

Дисципліна розподілений на 3 змістові модулі. За кожним модулем виконуються тестові контрольні роботи (кожна оцінюється максимум у 20 балів), проводиться опитування на семінарських заняттях і захист практичних робіт. Загальна максимальна сума балів по курсу складає 100 балів.

Проведення контролю результатів навчання здобувачів відбувається відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова URL: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf.

У разі виконання будь-якої практичної роботи у застосування до дисертаційного дослідження здобувач може отримати додаткові 5 балів до загальної суми балів за курсом.

Самостійна робота здобувачів: до самостійної роботи відносяться підготовка до лекцій і семінарських занять; оцінка можливості застосування

теоретико-концептуальних положень при виконанні дисертаційного дослідження. Контроль здійснюється під час проведення лекційних і семінарських занять.

Політика курсу

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Слід дотримуватися запропонованих у розкладі термінів складання сесії; перескладання відбувається відповідно до «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» ([http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol 2022.pdf](http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol%202022.pdf)).

Політика щодо академічної доброчесності: Регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування та запізнень: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. Порядок та умови навчання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова» (<https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process2022.pdf>